

SZÉKESEFEJÉRVÁR

TÁRSADALMI HETILAP.

A városi és megyei hatóság, gazdasági-egylet, tanítók és községi jegyzők egyletének közlönye.

Megjelen hetenkint kétszer szerdán és szombaton.

A lap ára

házhöz hordással vagy postán küldve:

Egy évre	8 frt. — kr.
Fél évre	4 frt. — kr.
Negyed évre	2 frt. — kr.

Bérméttelen leveleket csak ismét kértől fogadunk el.

Hirdetmény a bélyegdíjon felül, minden négy hasábos petítor: Megrendelőinktől 4 — nem megrendelőinktől 6 krért igattatik be.

Lapunk számára hirdetések felvételére **Budapest**: Hasenstein és Vogler, Lang L. és társa, Weisz Mórész.

Bécsben: Oppelik L. és Mosse Rudolf, Hrdlicka Vincze.

A lap szellemi részét illető közlemények a „Székesfejérvár” szerkesztőségének (Vörösmarty-tér 6-ik sz.) címzendők; — a lap ára, hirdetmények és a hirdetményi díjak **Klökner Péter** kiadó könyvkereskedésében vétetnek fel. — Nyitltérben megjelenő közlemények után négy hasábos petítorért 10 kr. fizetendő.

Kéziratok nem küldetnek vissza.

Lénárd és Gertrud.

(Vége.)

Ordo est anima rerum et ordo ducit ad virtutem! Két elv, melyeket csak a jelen modern iskola emelt érvényre s melyek érvényesítése által lett azzá, a micsoda — ki ezen elvek megtestesítése céljából egy kiszolgált tudományos katonatisztet — a fegyelem mintaképe — állít be iskolájába tanítónak, kinek a kitartás, rendszeret és jellemzilárdság kell hogy főtulajdonai legyenek.

Hát még tanítás elvei; csak ezek teszik őt a modern paedagogia megalapítójává. „Jól látni és hallani — ugymond — az életbölcsekre vezető első lépés, a számolás pedig azon köteleke a természetnek, mely az igazság kutatásában tévedésektől megóriz;” más szóval szemléltetés és beszéd, vagy az elemi iskola fogalma szerint beszéd és értelemgyakorlatok főrugói a czélszerű oktatásnak, az ész pedig itélet és következtetés által fejlődik és az ily oktatás csakugyan kiható az egész életre.

A tudás maga azonban szerinte még nem teszi az embert, ez csak hágszó az emberi magaslát elérhetésére. Az ember mint olyan pedig egyes szeme az emberiség láncolatának, mely attól elkülönítve csak hasztonnal valami; kell tehát, hogy azzal szoros kapcsolatban álljon? És mi az emberiség célja? A tökéletesülés. Azért szükséges, hogy minden egyén mindazon tulajdonokkal megismerkedjék és azokat magának sajátítsa, melyek a tökéletesülésre szolgálnak. Ezen tulajdonok elseje

az igazi vallásosság, mely azonban szerinte nem hasztonnal átvallásos szószátyárkodás és az értelem nélküli katekizálásban nyilvánul; a természet az ő katekizmus, a felebaráti szeretet pedig az erkölcsiség fő kutfeje s e végből kívánja, hogy a hitoktatás is szemléleten alapuljon, az alamizsnáskodás pedig úgy történjék, hogy az illetőn általa segítve legyen. „Az embereknek nem képek és szavak, hanem tettek által kell egymást a vallástanhoz felemelniök.” Mert hasztonnal mondd a szegénynek: „Van Isten,” a kis árvának pedig: „Van atyád az égben;” pusztá szavak által nem lehet megismertetni az emberekkel az Istent. De ha feleséged a szegényt, hogy emberi módon élhessen, ha felneveled az árvát, mintha volna neki atyja, akkor megismerteted vele a mennyei atyját, ki szívedet akként képezte, hogy fel kellett nevelned.” „Minden ügyekben, melynek véghezvitele érdekében fekszik s melynél célhoz akartak jutni, az legyen első elvetek: Nem kell szószaporítani és sokat papolni.”

Második feltétel a munka és melegelettség. Munkára és takarékosagra kell már legifjabb korától fogva a gyermeket szoktatni, ezt mutatja nekünk Gertrud gyermekeinél, kik dolgozva tanulnak s kiknek megtakarított fillérek is vannak. Így penditette meg P. az iskolai takarékpénztárakat, csakhogy ő nem a szülők zsebéből, hanem a gyermekek saját munkássága folytán szerzett fillérekkel akarja azokat megalapítani.

Harmadik feltétel a társasélet. Egyle-

teket alakítanak e célból a mi korunkban s felolvasásokat rendeznek azokban s alig gondolnak rá, hogy tulajdonképen P. penditette meg azokat, midőn „a Boldogfalván még található becsületes embereknek a kastélyllyal és paplakkal leendő egyesítését tervezeti, hogy általuk a falu többi háztartásaira biztos, határozott és hatásos befolyást nyerjen a népre.” És hányan nem tartják az ipariskolákat és a fegyenczek oktatását a jelenkor eszméinek; tessék csak „Lénárd és Gertrud”-ot elolvasni, ott vannak azok már régen megírva, a mult század utolsó negyedében hirdette azokat P. mint az emberiség boldogítására és az emberi társaság emelésére szolgáló eszközöket.

A ki így fogja fel az ember rendelkezését s így öleli keblére az emberiséget, az nem szorítkozhatott világboldogító nézetiben a család és iskolára, az egyén és községre, fel kellett annak tekintenie a népek sorsát intézőkre is és P. nem is feledkezett meg arról, hogy a fejedelmek és azok tanácsadóihoz is szót emeljen; de most ezen eszmék körünkön kívül esnek, csak annyit akarok ezekből felemlíteni, hogy ezek a halálbüntetés eltörlésére, a dologházak felállítására, s a többire is vonatkoznak.

Ha a mondottakat összevonjuk, az tűnik ki azokból, hogy P. egész törekvése oda irányult, az emberiség állapotát, különösen az alsóbb néposztályok helyzetét megjavítani. Nem sikerült ugyan neki korabeli ezen nagy eszme iránt lelkesíteni. Most azonban az ő eszméinek valóításán

működik az egész civilizált világ. Pestalozzi, ép úgy mint a nagy férfiak mind, előfutója volt az ő korának. A lassan utána sompolygó nemzedék fogja csak elérni azon magaslátot, a melyen ő állott Csak most emelkednek érvényre az ő messzeható tervei. Neki és követőinek köszönhetjük, hogy oda eljutottunk. Ez okból, ugy hiszszük, nem fogja senki hasztonnal, korszerűtlen munkának mondani, ha az ő eszméit a magyar népek is hozzáférhetővé tesszük.

Zsengeri Samu.

Dr. Kayserling Mór budapesti hitszónok felolvasásai.

III. FELOLVASÁS.

Berlini és bécsi szalonok.

Tartott decz. 13-án az evang. iskola kistermében. Saját jegyzetét után magyarra fordította: Leichter Benő.

A zsidóság akkorában hanyatlásnak indult. — A rabbinusok nem működtek, mert nem volt közlő képességök, a mellett még műveltségük és intelligenciájuk is nagyon csekély volt és mind ezen körülményeknek róhatjuk fel tán azt is, hogy Rahel kilépett a zsidóságból.

Ne tessék félreérteni. — Rahel egyéb tekintetekben zsidó maradt és a zsidósághoz haláláig hű is volt. Csak egy csekélységet említek hűségének jellemzéséhez. — Egyes barátaival csak is zsidó folyóiratban levelezett.

Valamint minden iránt érdeklődött, épúgy viselkedett élénk érdeklődéssel egyik legjelentékenyebb szociális kérdés „a zsidók egyenjogúsítása” iránt.

Róza nővérét, kit igen szeretett dr.

SZÉPIRODALMI CSARNOK.

A két lábú farkas.

III.

Az iskola rossza.

Az ökröt ha Bécsbe hajtják,
Onnan meg visszazászlászik;
Ökör marad akkor is,
Tudja a prókator is.

A fentebb leirt sokoldalú és szélestudományú lévita tanítványa lett tehát a kis Sándorka; de az iskola falai közt s tanuló társai körében sem vívott ki magának valami dicséretes nevet, mert alig volt az iskolában gyermek, a kit meg nem tépett, a kinek könyvét be nem tintázta, a kinek tollát, vagy ironját el nem orozta volna. A megsértett gyermekek naponként sérelmi feliratot intéztek bölc elnökükhöz ezen rajtuk elkövetett bántalmakért: de midőn észrevették, hogy a panaszlók állittatnak féllábra, vagy térdeltetnek kukoriczára, elkeseredvén úgy vettek maguknak némi elégtételt, hogy elnevezték Csurka Sándort „iskola rosszának.” De hát miért volt oly igaztalan és részrehajló a sok oldalú férfiú és miért nem adott elégtételt jogosan panaszló tanítványainak? Azért mert az ő keze is, mint minden halandó emberé, önmaga felé hajlott. Ritka nap mult el, hogy Csurkák házából valami ne került volna a konyhára, miért ütötte, verte s pofozta volna Sándorkát, úgy mint a többi gyermeket, a kik a fújtópénz és tancsirkén felül semmi önkéntes adóval sem járultak a

családi jólét emeléséhez? Hát valjon nem így van-e az életben, hogy a jól érdemesült férfiak, kitüntetés és megkülönböztetésben részesülnek s magasra emeltetnek, habár valami csillagos tudományyal s kiváló jellemmel nem dicsekedhetnek is: miért vennék el ezt a szabadságot egy szegény iskolatanítótól, a kinek csak akkor van jó napja, ha innen is, onnan is, ha nem csordul legalább cseppen?

Iszák i Mózes uram keze alá vette a kis Sándorkát, de bezzeg el kelt volna a nóringeri tölcser, mert Sándorkának oly szük feje volt, hogy nem őt, de egy deklinatio is alig fért bele. Belátta, bár későn hogy Sándorka nagyon görcsös fa, melyből nem oly könnyű valami csinos szerszámot faragni: de azért, ha felvállalta, gondolta magában, bittal is bele veri az őt deklinatiót.

Két évig volt Sándorka Iszák i Mózes uram keze alatt, nehéz volna meghatározni valjon a tanító vagy tanítvány izzadt-e többet? Azonban, ha a körülményeket vizsgáljuk, bizvást elmondhatjuk, hogy a tanító többet szenvedett, mert pár év után, jóllehet busásan fizették, azt tanácsolá a szüleknek, hogy vigyék Sándorkát felsőbb iskolákra Pápára. A jóhiszemű szülek azt gondolták, hogy Sándorkának csak be kell lépnie Pápa határába s azonnal fel lehet szentelni papnak, örömmel vették a tanácsot, s fiukat azon őszön Pápára vitték, hol is az első diák iskolások sorába iratott be, mert még az őt deklinatióknak sem volt tökéletes birtokába.

Igaz az a magyar példabeszéd: „ku-

tya nem lesz szalonna” Sándorunknál is teljesedett. Nevelése a bölcso óta hibás volt, elkényeztetett természete semminemű munkát sem szenvedhetett. Hiában intették, dorgálták tanító, a felső iskolában is csak annyi ragadt rá, mint a nagyon alsó hőrcsöki iskolában. — Többnyire madárszással töltötte az időt, később mivel pénze elég volt, akadtak vénebb czimborák, kik a korcsmát is megismertették vele, s ha a tudományokban oly gyorsan tudott volna haladni, mint haladt a borital, s dobzódásban, rövid időn Cicero válandott volna belőle, így pedig az iskola legezégerebb tagja vált belőle, s két évi ott tartózkodása után, mint javithatlan, mint az ifjuság mélyelye kitöröltetett a tanulók sorából.

Képzelve olvasóm, a szülek meglepetését, midőn fiuk, a helyett, hogy borostyánnal kozsorozottan tért volna vissza, mint czégyeres korhely utasított haza. — András gazda elutdta volna nyögni fájdalomát, gondolván hogy parasztot farag belőle, de Kata asszony, ki előre képzelte mint fogja egész falu süvegelni az ő Sándorkáját, mint változik a „falu rossza” cím „falu díse” nevezetté: csaknem ágyának esett, midőn Sándor haza érkezése után tanítójától néhány napra kapott levélből megértette annak oly számlálhatlan büneit, mint a tenger fővénye.

— No, ördög szántotta rothadt kolke! — mondá neki apja — majd kordába foglak én, ha nem akartál tanulni, s hiában költöttem rád annyit. — És meg is tartotta szavát András gazda, mert, bármint szivta fogát Kata asszony, Sándornak hajnalban

talpon kellett lenni, a legmarkosabb béreessel versenyt dolgozni, úgy, hogy sokszor úgy csorgott róla az izzadság, mintha szappullóból vették volna ki. Elgondolá ilyenkor a mi Sándorunk, mely bolond volt ő, hogy csak valami keveset is nem tanult szülei szeme kitolásáért, mily könnyű volna most a hűvösön üldögélni, és ha nem szegényli, vagy gondolja, hogy sikere lesz, bizonyosan indítványozza iskolába vitetését.

Tenyere feltört, dereka fájt, semmi tagját nem érezte, s elgondolván, hogy így idő nap előtt elpusztul, eleibe terjesztette anyjának, hogy ő katonává lesz. Kata asszony e hirre úgy megijedt, mintha ágyugolyó esett volna le mellette: de Sándor erősen állt, mint a Sion hegye, hogy ő katonává lesz, és ha szép szerivel nem engedik, úgy is eiszőkik. Tanácsot kértek a tudós lévitától, kinek napja, mióta Sándor haza utasított, nagyon kezdett leszálalni, pedig szegény feje oka-e ő annak, ha a botból nem lesz borotva.

— Minden embernek van valamely életmódra hivatása, ha azt eltalálják, kitünővé válhatik abban, ellenkezőleg másban csak kontár marad. Sándorka ugy hiszem nincs a csöndes belső hivatalra hivatva, neki zaj kell, ő bátor, eleven, vállalkozó, úgy hiszem a katonai pályára van hivatása, s ott nagyra, sokra is viheti — így okoskodott a sokoldalú férfiú.

— Jaj uram teremtom! — mondá Kata asszony — csak háboru ne volna a világon, szép volna az a katona élet, de ha golyó eleibe állítják, akkor jaj az anyai szívnék. — Édes nemzetes asszony! azt mondja

Heyser a haagi igazságügyminiszterium egy magasrangú hivatalnok, vette nőül.

Számos levelekben kérte Heyser sógorát, hogy mindent elkövessen, hogy a hollandiai zsidók egyenjogúsítását kieszközölje. — És csakugyan a hollandiai zsidók voltak azok, kik az egyenlőség áldásait ugyszólván először élvezték.

Rahel különben dicsekedett vele, hogy zsidónő és sohasem esküdött másképp mint „Jachid“ (egyetlen Isten). Halálos ágyán azt mondta „Zsidónőnek születtem, ha lehet séges hagyjak, mint zsidónőt meghalni. Temetése napján férje Varnhagen egy jelentékeny összeget küldött zsidó szegényeknek. Házás élete boldog volt.

Varnhagen nagyon szerette, s hogy ezt bebizonyítsa, Rahel halála után egy évvel elhatározta, hogy ismét zsidónőt vesz nőül. Eljegyezte magának Heyse Pál a híres költőnek, — kinek anyja zsidónő volt — nagynénjét, de már néhány nap múlva meghiusult a házassági szerződés.

Levin Rahel barátnőjéhez még a Mayer nővérek is tartoztak.

Mayer Marianna Berlin egyik legszebb leánya volt. — Manteuffel Ottó azt állítja róla „a legszebb szeme van, mely mind az égen, mind a földön ragyog.“

Szellemes és igen tudós leány volt. — Goethe inkább tudományát csodálta mint szépségét és egy alkalommal — még mielőtt megismerkedett vele — egy fürdőhelyről irja Schillernek: „Mayer Marianna is itt van, igen szeretnék vele megismerkedni.

Marianna később Reus herceggel ment nőül, ki a porosz udvarnál követ volt.

Boldogan élt vele 1799-ig, mely évben Reus herceg meghalt. — Ekkor kitűnt, hogy Marianna törvényes neje volt s jogosan nevezhette magát Reus hercegnőnek.

A Reus-család mindent elkövetett, hogy a jogszertű névről lemondjon és ezért az „Eichenburg grófnő“ nevet eszközölték ki részére.

Mayer Marianna volt e szerint az első zsidónő, kit grófi rangra emeltek. 1828 ban halt meg.

Levin Rahelnek még egy Sára nevű nővére is volt, ki nyelv gazdasága és sokoldalú irodalmi ismerete és tevékenysége által mind a szellemhűsők és fejedelmek figyelmét magára vonta.

Goethe előszeretettel érintkezett vele. Valahányszor meglátogatta mindig caviarral és egyébfélekkel kínálta, mit Goethe igen szeretett.

A Mendelsohn-család és számos barátai Herz Henrietta, Levin Rahel és még többek által lelkesítve és buzdítva, Bécsben is találkoztak utánzóik, kik szellemi köröket akartak alkotni.

Berlin egy általában nagy hatást gyakorolt Bécsre, hol most a kevés szalonokban, az irodalmat, a bécsi kedélyességgel egyetemben — kezdték művelni.

A legelőkelőbb és legnagyobb bécsi szalonok közül első sorban az Arnstein és Eskeles-féle szalon említhető. — Eskeles, — kinek neve azelőtt Itzig Dániel volt s fölösleges is mondanom, hogy zsidó volt —

Berlinből, — hol született is — jött Bécsbe és Arnstein egyik leányát bírta nőül.

Arnstein számos leányokkal dicsekedhetett és ezekhez tartoznak első sorban: Arnstein Rebeka és Fani.

Utóbbi, ki mind közül a legjelentékenyebb Arnstein Nathanhoz a híres bankárhoz ment nőül, Arnstein Nathan egy igen szelleműs, művelt, olvasott és élces szép férfi volt.

Beszélt több idegen nyelvet és az irodalomban is jártas volt.

Naponként számos vendégek jöttek Arnsteinékhez és őket illeti az érdem, hogy Bécsben a zsidók szorosabb érintkezésbe kezdtek jönni a keresztényekkel.

Bár volt több szalon is Bécsben, de az Arnsteinék szalonját nem multa felül egy sem.

E család szerencsés életét egy tragikus esemény majdnem elpusztulással fenyegette. Az akkori lapokban igen sokat írtak róla, sőt még itt-ott ma is beszélnek felőle és miután önközül legelőbb ismerik az eseményt, nem tartom szükségesnek, hogy róla bőven beszéljek.

Lichtenstein Károly herceg nagy tisztelője volt az erényes és erkölcsös Arnstein Fannak. Veit kanonok, ki Fannal gyakran, sőt napenként meglátogatta, szintén hódolt neki és midőn látta, hogy Fani, Lichtenstein herceggel inkább érintkezik és azt előnyben részesíti és így neki eredményre igen kevés kilátása van, a kanonok egy napon Lichtenstein herceget kihívta párbajra. — A párbaj megtörtént, a herceg elesett. — Bécs város akkori igazgatósága le nem írható.

Arnstein Fani ezen esemény által mélyen meg volt hatva.

Mindenfelül a legösszintébb részvét jelei mutatkoztak. Mindenki vigasztalással és elismeréssel tetézte. — De a fájdalomat mégsem feledé el soha.

A herceg halála napján mindig gyászruhában jelent meg s regélik is, hogy azon napon reggeltől estig egy fekete szobába zárkózott volna és nem érintkezett senkivel.

Egy angoltól erőd ez utóbbi verzió, de azért még sem kell igaznak lennie.

Arnstein Fani igen jótékony is volt. Jóságossága nem ismert határokat.

Egyeseknek oly összegeket ajándékozott, melyek egy kis vagyonat képviseltek.

Hazaszeretete is általában ismeretes volt. — Midőn Ausztria és Franciaország közt a háboru kiütött, roppant nagy gyűlölettel telt el a francziák ellen, mi még azon francziákra is kiterjedt, kik szalonját látogatták.

Az emlékezetes 1809-ik év után Bécsben nagy tevékenységet fejtett ki a szegények sorsa enyhítésén.

Ép ekkor alakultak e célra társulatok. — Legmagasabb rangbeli nők, hercegek és grófnők gyűltek össze utak és módokról tanácskozándók; de mindenütt mondták nekik: „Az Arnsteinnak önnökkel kell lenni, különben nem megy jól a dolog.“ És így egymásután a legnagyobb elismerésekben részesült. — Még vendégszeretetről is dicsőreleg kell megemlékeznünk.

Badeni villája és Bécs melletti falusi háza mindig készen állott vendégek fogadására.

Az 1813. év gyönyörrel tölté el szívét. A francziák veresége után és a bécsi congressus idejében volt.

Dicsősége és nagysága ekkor érte el fénypontját. Barátai és idegen nagyok nagymértékben látogatták szalonjait. — Itt volt: Wellington, a két Humboldt, a hesseni hercege, Beringston stb. — Ot évvel ezután 1818-ban junius 8-án Arnstein Fani meghalt.

Egész Bécs gyászolta és mindazok, kik szerették, mindazok, kiket segített és támogatott siratták.

Nővére, Eskeles Cecília korántsem volt olyan mint Fani. Nem birt oly finom életmóddal, bár ő is igen finom és nagyon kedélyes nő volt. Híres diplomaták és költők őt is előszeretettel látogatták.

Barátságos volt ugyan tekintete és mosolya is, de Fani még sem volt.

Ritka jószívűségében és jótékonyágában férje Eskeles Bernát támogatta, ki sokoldalú üzlete daczára folytonosan nagymértékben érdeklődött minden szép és nemes iránt.

Az igen okos Eskeles Gabriel nikolsburgi rabbinak fia volt, ki egyszersmind szinte bankár is volt. Róla írja Levin Rahel „Szívemből szeretem, hisz olyan okos — okosan beszél, okosan ír, okosan hallgat, minden eszelekedete okos.“

Eskeles Bernát a bécsi bankár, szerette zsidó tudósokkal érintkezni. — Vacsora után rendszeren visszavonult velük szobájába, hol azután atyjától maradt élczeket és anekdotákat beszélt el nekik. — Eskeles Cecília 1836-ik év április 27-én, mint igen jószívű és jótékony nő halt meg.

Még Mannheimerné asszonyról és más híres zsidónőkről kellene megemlékeznem de időhiány miatt be kell fejeznem előadásomat. — Jövőre a nőkről ismét a férfiakhoz — a philisophusokhoz — térünk át.

Budapest 1877. december 24.

Leichtner Benő.

Milyen legyen az ercsii Eötvös-emlék?

Lapunk egyik barátjától vesszük az alábbi figyelemreméltó sorokat.

Budapest, 1877. decz. 30.

Tek. szerkesztő ur!

Központi hírlapok futólagos megemlékezéseim kívül különösen becses lapjából értesültem azon örvendetes tényről, hogy Eresiben állítandó Eötvös-emlékügye nm. Szögyényi Laszló főispán ur meleg érdeklődése folytán megyei ügygyé tétetett.

Remélhető tehát, hogy az eszme rövid idő múlva megvalósul, a nagy halotthoz méltó emlék fogja hosszú századok során át hirdetni azon eszmék diadalát, melyeknek a megdicsőült egész életben oly buzgó harcosa volt, egyszersmind tanuságot teend arról, hogy meliók vagyunk reá e nagy szellemet magunkénak nevezhetni, és méltó

egy Homerus nevű római bölcs „Ardua perpreces gloria vaditer“ — mondá a tudós férfi a helyett — „Ardua per praeceps gloria vadit iter.“

— Mit tesz az édes tisztelőtes ur? — kérde Kata asszony.

— A sült nyulat ne várjuk szánkba repülni, — válaszolt Iszáki Mózes uram — örökké bánom, hogy más szavára hallgattam, ha bolond nem lettem volna, most meglehet generalis volnék.

Száz szónak is egy a vége, elhatározott, hogy Sándort a katonasághoz adják s pár hét múlva csakugyan be is vitte atyja Komáromba, hol besoroztatott. Csak addig tetszett Sándornak mig felöltöztették, mert mihelyt egy vén katona keze alá vette, hogy a gépies mozgásokra betanítsa, s az egy kicsit kiméltelenebbül bánt vele, mint Iszáki Mózes uram, azonnal megbánta lépését, s azt gondolva, hogy a katonaságtól is meglehet menekülni korhely élet által, ugy mint a tudománytól, elkezdte félben-szakasztott rozsz magaviseletét.

Csak mikor a huszonötöt ráhegedülték, vette észre Sándorunk, hogy a katona élet keményebb iskola mint bármely magas tudományos intézet; de mivel benne volt a rozsz s nem tudott töle menekülni, szóval a katonaság rozszsa volt, csakhamar ismét káplár-pálcázát kapott. Nagyon világos volt, hogy Iszáki Mózes uram jóslata, miként Sándor a katonaságnál nagyra viheti, nem fog teljesedni; de hogy sokra viheti, arra fogadni lehetett volna. Először kurtavas, azután huszonöt, majd ötven bot nem csekélység s ha ily könnyen osztogatják a

mogorót, reménye lehet, hogy nemsokára százával mérük neki, elbusulta magát, s egykor egy szélső sáncznál örködven, letette puskáját, megvált borjújától s bucsut vett a faköponyegtől. Akkorra lélegzetet vett, mint egy kirepedt hólyag, midőn ismét szabadon a kukoriczák közt érezte magát, elgondolá, mily boldog volna ő, ha most is Pallas templomában paposkodnék s nem kellene a bot elől a kukoriczák közé rejtözve bujdosolnia.

De szegény Sándor jobb lett volna vakon, vagy legalább hát nélkül születned, mert ha száz lelked volna is utolérnek, s akkor a helyett, hogy ágyat készítenének kemény löczából, olyan sétatét tétetnek veled vessző-erdőben, hogy egész életedben megemlékszel róla. Ugy is lett! Nem ment a harmadik falúig, utolérték, s mint nagy-rangu szökevény, ki az őrhelyről szökött meg, erős kíséret alatt visszazállították Komáromba.

Szegény Kata asszony, midőn tán legkövérebb képzeletei közt álmodá, hogy Sándorkája a dicsőség lépcsőjén halad fel-felé, ugyanakkor haladt, de háromszáz legény közt, jajgatva a fájdalomtól, s átkozva téged, mert neked köszönheti, hogy mindeure alkalmatlan. Ugyis lett! Alig gyógyultak be sebei azonnal egy oly keserves levelet irt haza, hogy a gránitszív is megrepedt volna olvastára. Szemérem hánytva anyjának, hogy annak köszönheti siralmas helyzetét, ki kényeztetései által elrontotta; rimánkodott apjának, hogy váltsa ki s olyan paraszt lesz belőle, miként mustrául lehet akárhová állítani; ellenkezőleg azzal fenye-

getözött, vagy agyonlövi magát, vagy addig szökdösik, mig nem agyonlövetik. Bezzeg volt hatása ezen levélnek! András gazda azon szempontból, hogy tán ez a kemény iskola eszére térítette fiát, hajlandó volt a kiváltásra; Kata asszony pedig azon félelemből, hogy tán Sándorkája elbusultában agyon találja magát puffantani, sürgette a kiváltást.

Pénzért Danae réztornját is megostromolta Jupiter, sikerült András gazdának is fiát kiváltani, annyival inkább, mivel oly javithatlan rosztat még a katonaság sem tart örömet kebelében.

Paraszt ruhát vett hát magára Sándor, de bizony nem igen lehetett őt mustrául kiállítani, ha csak a rozszban nem; megmaradt falu rozszának. Korcsmás, veszekedő volt, tékozolt, lopta apját, ha szerit tehetette, annyival is inkább, mert bolondulásig kedvező anyja, ha tetteleg nem is, tudva való elnézése által elősegítette csuijait s szegény András gazdát a késő bú sirba sorvasztá.

Találkozott már olvasóm Sándorral, mert hogy a most leírt személy azon nyalka legény, kit a szép Zsuzsikával beszélgetni látánk, ugy hiszem eddig is gyanítá, most hát kísérjük őt végig pajkos kalandjain. — Zsuzsika szinte érdekes személye lesz regényünknek, de ő nem érdemel hosszabb ismertetést egy huzomban; nem is szándékozom azért, hogy jellemének egyes vonásai, melyek itt-ott feltűnnek, mint drága gyöngyszemek vonuljanak át regényünk egész szövegén.

(Folytatása következik.)

reá Fejérmegye, hogy ama szent hamvak, földjében nyugodjanak.

Hazánk történelme telve van ragyogó nevekkel, de fájdalom, a nemzet eddigelé csak kevesek iránt fejezheté ki halálját, — alig emelkedik itt-ott egy emlék, e hála tanujelül.

Annál nagyobb dicsőség illeti Fejérmegyét és a kis Ercsi községet, hogy nem hagyják jeltelenül a földet, melyben a nagy hazafi örök álmait aluszszá....

De a ki meggondolja, hogy ama kevés emlék között, melyek eddig honunkban állanak — talán egyetlen egy sincs olyan, mely rendeltetésének eszmeileg és kivitelben teljesen megfelelne, önkéntelenül azon kérdésre jó, vajjon föltétlen nyugalommal gondolhatunk-e arra, hogy a felállítandó emlékek valóban sikerültek lesz mondható?

Emléket akarunk állítani. Csak hogy az „emlék“ igen tág fogalom, lehet alatta sokfélet érteni, s mivel a jónak legnagyobb ellensége a jobb — nem lesz talán fölösleges megvitetni, hogy ama különféle nemű műtárgyak között, melyek emlékül állíthatók, melyik felelne meg legjobban célunknak.

Szóba jöhetne mindazok előtt, hogy szobrot emeljünk emlékül a nagy halottnak, s az mindenestre legméltóbb is volna, de ennek daczára egyetlen egy ajánló érvet sem lehet mellette fölhozni.

A tervelt emlékmű ugyanis szabadtéren fog állani, a Duna partján elterülő mezőségben. Ily helyre szobrot emelni akarni a legnagyobb tájékozatlanságra mutatna, nem is említe, hogy a rendelkezésre álló anyagi erő korlátoltsága föltétlenül megghusitná e terv kivitelét.

Szobornak csak városban van helye, hol nagy számú művelt közönség gyönyörködhetik naponta szépségeiben; de nem egy folyam partján, kis mezőváros közelében. — Ily helyen egy szobor csak akkor bírna értelemmel, ha valami kolossális mű volna, mely már távolról figyelmet ébreszthet maga iránt, mint pl. o. a „Bavaria“ München közelében.

Akkor tehát midőn legfőlebb 3—4000 frt. áll rendelkezés alatt szoborról két okból nem lehet szó, mert először nagy méretüre nem telik a költségből; másodsor, egy kisebb szobornak oly helyen hova az emlék tervezve van nincs értelme.

Szó lehetne továbbá egy mellszoborról, melyet bizonyos magasságu csonkaoszlop hordoz. Ez mindenestre segítene az előbb említett nehézségek egyikén, pótolná ugyanis azt a hiányt, mi egy kisebb méretű szobornál felmerül, mert a tetszés szerint nagyobbítható oszlop mindenestre befolyással bírna az emlékmű imponáns voltára. De ez nagyon kétesértékű előny volna.

Mindenekelőtt oszlopot különálloán használni csak azon esetben lehet, ha az horderejének megfelelő terhet visel — nem pedig egy mellszobrot, mely ily megfelelő méreben részünkről kiviteletlen volna.

Önálló alkalmazása minden egyéb esetben stílyható képez, mivel az oszlop csak épületekkel kapcsolatban alkalmazható; nem pedig egy hozzáképest csekély méretű mellszobor hordására.

Könyvtárakban, termekben használják ugyanezen alakokat, csak hogy ottan alább-rendelt szerepük van, miután csakis azért alkalmaztatnak, hogy a mellszobrokat kellő magasságban láthassuk.

Szabad ég alatt azonban ily csonkaoszlopra helyezni egy mellszobrot nem stílyszerű s e mellett azon alternatíva merülne fel, hogy minél magasabb volna az oszlop a hatás kedveért, annál nagyobbak kellene a mellszobornak is lennie. Ez azonban szépségi szempontból helytelen, kivitelére pedig a rendelkezésre álló összeg koránsem lehet elegendő.

Általában megjegyezzem e szoborféle emlékművekre vonatkozólag, hogy ezek, tekintve a viszonyokat, épen nem felelnek meg rendeltetésüknek. Ercsi sem a nagyvárosok sorába, sem a nagyforgalmu emporiumok közé nem tartozik. Oly közönségre tehát, mely az ilyen emlékek szépségeit méltányolhatná, nem számíthatunk.

Hanem tekintetbe kell vennünk, hogy az emlékmű hazánk üterének, legnagyobb jelentőségű közlekedési vonalainak közelében, a Dunánk partján fog állani.

Ez emlékművet innen fogja szemlélni a hazafiak és az idegenek nagy serege. — Nem legtermészetesebb tehát, hogy egy ily helyzetű emlékműnek nem a szép, hanem a főnséges bélyegét kell magán hordoznia?

Mert szépségei a távolból tekintve elvesznenek, főnsége az azonban hatását nem vesztené. S előbbi szavaimmal határozott kifejezést adtam véleményeimnek. — Ez emlékműnek akkor lesz értelme, ha olyan lesz, hogy távolból kelthet hatást.

Ki ne hallotta volna híre a rappersroyli lengyel emlékek?

Egyszerűbb és mégis főnségebb emlékművet valóban gondolni sem lehet. Ezer és ezer ember kéz emelt egy óriási halnot, mely kúp alakulag tör az ég felé, tetején magas keresztel. — Két három mértföldnyi távolról felhívja már magára az utazó figyelmét, s ki közelében elhalad bizonyára megilletődve gondolt mindazon eszmékre, emlékekre, melyeknek e mű hirtetője.

Természetesen ezt csak némileg irány-

adó péld... ket, mi... hirdeti... utókortó... Meg... imponan... szerint... desének... Ma... lehet, és... mely es... Az... obelisk... rályai e... a legsz... megféle... U... stádti U... átellenb... „Tell V... polgárz... E... alkalma... hatása... kednek... Ez élér... hajó, m... tene an... el nem... lebeg r... Im... partján... A... An... gyen a... szavak... M... A... ellen n... a közö... rozatra... szint d... játéka... szerdát... kön. E... a műv... vészöl... Erde... képek... folyva... Sándó... mely... lap fő... város... válasz... nem... folyó... gyám... lomja... operá... mely... mai s... ez el... szíve... és rit... I r m... élvez... ez a... a k... büszk... jeles... renes... ki re... pedig... meg... a kis... rülen... urral... sok... volna... műv... hihe... mara... tottu... előad... meg... setől... 5., G... ság... ságo... hatá... felül... zotts... A b... tagja... Mar... Géza... báró... Wen... állit... álta... rosi... ekk

adó példakép lehet tekintenünk; oly emléket, mi egy egész eltörölt nemzet multját hirdeti felistenek emléke sem követel az utókoról.

Megfelelő módosítással azonban ilyes impozans emléket állíthatunk s véleményem szerint ez lenne az eressii Eötvös emlék kérdésének leghelyesebb megoldása.

Mausoleumról természetesen szó sem lehet, ép oly kevésbé egy olyan emlékműről, mely csak némileg is hasonlít a síremlékhez.

Azonban egy magasba nyúló karsu obelisk, minőt a régi Egyiptom állított királyai emlékére s minők Parisban, Rómában a legszebb tereket díszítik — legjobban megfelelné rendelkezésének.

Ugyancsak Schweitzban a Vierwaldstätti tó egyik hajlásánál, Brunnen faluval átellenben ily emléket emelt Schillernek „Tell Vilmos költőjének“ a hálás schweitz polgárzat.

E Schiller emléket magamnak is volt alkalom megtekinteni, s mondtam, hogy hatása igen impozans, pedig közelében emelkednek világrészünk legnagyobb havasai. Ez élénk fogalmu tavon nem utazhat el hajó, melynek népsége érdekelten ne tekintene ama magas gula felé s meddig csak el nem vész szemünk elől, Schiller neve lebeg mindenki ajkán.

Ime egy obelisk, szabad ég alatt, víz partján, falu közelében.

A helyzet hasonlósága elvitázhatlan.

Arra kérdésre tehát, hogy milyen legyen az eressii Eötvös-emlék, feleljünk ezen szavakkal.

Mint Schilleré, legyen obelisk.

Színház.

Az e hétre megállapított műsorozat ellen nem lehet más kifogás, mint az, hogy a közönség ma-holnap mitem ad a műsorozatra, ha azt részint hibásan közlik, részint össze-vissza forgatják. Széles jutalomjátéka szerdára volt hirdetve, a közönség szerdára figyelmeztetve s adatott csütörtökön. Ej de nagy hatalom is egy művezető s művészno vezető mellett. (Inkább a művészno k a vezető. Szerk.)

Vegyes.

Irodalom és művészet.

* Megjelent és beküldött: „Um die Erde“ című utelírás 8. és 9-ik füzeté csinos képekkel és igen érdekes tartalommal. Még folyvást előfizetheti.

— **Kritikai szemle** cím alatt Köpesdi Sándor tanár füzetes vállalatot indít meg, mely minden hó közepén jelenik meg. A lap főmunkatársa s vezetője Schwarz Gyula városunk szülöttje, a fővárosi Terézvárosi választókerület képviselője leend.

Helyi hírek.

— **Jutalomjátékok sasonját** éljük s nem lesz érdektelen felemlíteni, miszerint folyó hó 23-kán színházunk derék karnagyának Schwarz Gyulának leend jutalomjátéka. Ez alkalommal Suppenak kedves operettje a „Nőnevelde“ kerül színpadra, a melyben a társulat összes énekesnői és drámai színésznői szerepelni fognak. Ajánljuk ez előadást s a jutalmazandót a t. közönség szíves pártfogásába. A második nevezetes és ritka élvezetet ígérő jutalomjáték Kocsis Irma k. a. jutalomjátéka leend. Ritka műélvezetben részesül a közönség ez este, mert ez alkalommal egy oly művész fog fölállni a k. a. iránti szíveségből, ki fővárosunk büszkesége. A nemzeti színház operájának jeles bassistáját Ney Ferenczet volt szerencsés a kisasszony ez előadásra megnyerni, ki részint a k. a. iránti szíveségből, részint pedig szülővárosa iránti kegyeletből ígérte meg közreműködését. Halevy „Zsidónője“ a kisasszony legkitünőbb force dalműve kerülné színpadra a cardinal szerepében Ney urral. A kisasszonynak operánk körül annyi sok érdemei vannak, miszerint ha nem is volna e nevezetes este egy ritka érdekes művész vendég szereplésével összekötve, nem lehetnének, hogy t. közönségünk haladatlan maradna a művészno irányában. Ennyit tartottunk szükségesnek előre tudatni, mert az előadás napja még nem egész biztosan van meghatározva, de a vendég-művész érkezésétől függ, és e három napok, u. m.: febr. 5., 6. és 7-dike valamelyikén leend.

— **A fejémegei közigazgatási bizottság** a törvény szerint egy állandó bizottságot tartozik alakítani, mely az árvaszéki határozatok ellen beadott fellebbezéseket felülbíralja. E bizottság a közigazgatási bizottság által következőleg alakított meg: A bizottság elnöke: Szögyéry M. László; tagjai Czirák János gróf, Zichy Jenő gróf, Markusovszky József, Venosz Imre, Bóné Géza, Rozgonyi György, Horváth Imre, báró Miske Imre. Pótagok: Zuber Antal, Wertheim Salamon.

— **A városunkban rendezendő iparkiallításra** vonatkozólag a helybeli iparosok által vasárnap tartatott meg az ülés a városi kapitány összehívása folytán. Ugyancsak választottak meg az iparosok részé-

ről a bizottsági tagok a szervező bizottságba. Midőn ezt felemlítjük, csodálkozásunkat kell kifejezni, azon megrovandó egyoldalú eljárás felett melyet ezen ülés összehívója lapunk iránt tanusított, midőn azt az ülés napjáról sem értesíté, s így tudósítunk ott meg nem jelenhetett. Valóban csodáljuk ezt, azért is, mert a nyilvánosság az ily ügynek soha sem árt, hanem nagyon is használ.

— **A megyei hatóságnál** tiszteletbeli árvaszéki ülnökök nem alkalmaztatnak. — Felesleges is, mert jelenleg elég jól van szervezve az árvaszék, s a jelenlegi személyzet oly munkabíró, hogy semmiféle külső támogatást nem igényel.

— **Felhívás.** Az 1875. évi XLVII. t. cz. 9-ik §. 6. pontja értelmében felhívom mindazon adózó polgárokat, kiknek birtokát adósság, illetőleg törke, kamat terheli, ezen kamatok mennyiségét az általános jövővelmi pótdadó terhének könnyítése tekintetéből a városi számvévi hivatalban nyeredő úrlapon 8 nap alatt saját érdekük megóvása tekintetéből bevallani el ne mulasztják. Székesfejérvár, 1878. jan. 12. — **Erdős József,** tanácsnok.

— **Vörösmarty-körünk** érdekében megjegyezzük, hogy annak a szellemi élet terén leendő haladása tekintetéből igen czélszerű volna, ha a választmány saját köréből a felolvasások s más szellemi tevékenységek előmozdítása s rendezésére állandó bizottságot küldene ki, mely által azt hiszszük nagyobb szellemi tevékenység fejlődne ki, mint jelenleg.

— **Az Ercsiek** túlhaladnak bennünket, mert míg ezek nemcsak a mult től folytán rendeztek fővárosi művészek közreműködésével hangversenyeket, de az idén is tartanak; míg nálunk kilátás sincs ily hangversenyekre.

— **Az iparkiallítás,** mely a jövő évben rendezetik, 1879. év május 1-jén fog ünnepélyesen megnyitattani.

— **Az Ercsi községben** állítandó Eötvös-féle emlékoszlop pályázatot beérkezvén, a beadott mintázatok igen helyesen városunkban fognak közszemlére kiállítani. A kiállítási hely s idejéről lapunk bővebb tudósítást közöl.

— **Meghívás.** A székesfejérvári iparossegédek betegsegélyző-egyletének tagjai f. évi január 27-én az egyleti szállón, Kunkel Ferencz vendéglőjében az egylet pénztára javára táncmulatságot rendeznek, melyre a n. érd. közönség tisztelettel meghívatik. Az egylet célja: az iparossegédek betegség vagy halálozás esetén — valamint a bevándorló iparossegédekét is — segélyezni. Nemes és jótékony a cél! Szíves pártfogásért esd a rendező bizottság. — Kezdete 7 óraker. Belépti-díj: magán jegy 50 kr., család-jegy 80 kr. Jegyek előre válthatók: Klökner Péter könyvkereskedésében és este a pénztárnál. Fölfizetések köszönettel fogadtatnak és nyilván nyugtáztatnak. Jó zenéről a bizottság, izletes ételek s itatokról a vendéglős fog gondoskodni. Radits Bernát kedvelt zenetársulata fog közreműködni.

— **Színházi műsorozat.** Szombat, jan. 19-én: „Párisi élet“, operett 5 felvonásban. Vasárnap, jan. 20-án: „Veres hajó“, népszínmű 3 felv. Hétfő, jan. 21-én: „Zampa“, opera 3 felv. Kedd, jan. 22-én: „Szövetségesek“, vígj. 3 felv. Szerda, jan. 23-kán: „Nőnevelde“, operett 2 felv., bérlet szünet, Schwarz Gy. jutalomjátéka. Csütörtök, jan. 24-kén: „Rigoletto“, opera 4 felv. Péntek, jan. 25-kén: „IV. László“, dráma 5 felv., tüzoltók javára. Szombat, jan. 26-án: Bál. Vasárnap, jan. 27-én: „Sárga csikó“, népszínmű 3 felvonásban.

— **A helybeli tóvárosi olvasókörben** a táncszertély ma este fog megtartani a kör saját helyiségében, felhívjuk ezen táncvizsgálomra a nagy közönség figyelmét, s anynyival inkább is reméljük pártolását, mert eddigelé ezen kör táncszertélyei a sikerültebbek közé tartozott.

— **A szolgabírósegédek munkakörének** megállapítása iránt e hó 16-án értekezlet tartatott a megyeháznál, melyben kimondatott, hogy közvetlen a szolgabírók alatt állván az azok által reájuk bízottakat elvégezni tartoznak.

— **A helybeli izr. nőegylet** sorsjátékkal egybekötött füzérkéjét f. évi február hó 16-án a „magyar király“-ban fogja megtartani.

— **A képviselő választási mozgalmak** e megye három jrásában, a vaáli, csákvári s ráczalóásiban megindultak, s mindentűt van új jelölt a jelenlegi képviselők ellen. A sárkeresztúri és bodajki, ugy a fejérvári választó kerületekben eddigelé mely csönd van.

— **A helybeli magy. kir. mérnök** és építészeti hivatal főnöke Schier Ferencz ur városunkba megérkezett s hivatalát el is foglalta, ki korábban Hevesmegyében működött hasonló minőségben évtizedek óta.

— **Azon járási szolgabírók,** kik még ugyanazon székhelyen, melyen a járásbíróságok is vannak nem laktak — rendes lakásukat szolgabírói székhelyükre Szt.-György napra fogják átteni, a megyei alispáni hivatal által ezen napig adatott zároshalasztás.

— **Köszönetnyilvánítás.** Azon nemeskeblű közönségnek, mely boldogult nt. Rajeczky Mátyas zircz-ciszterci rendű adózárs, s nyugalmazott tanár gyászravatalánál megjelent, s részvéte által szeretett rendtársunk elhunyna felett érzett mély bánatunkat enyhíteni kegyeskedett, főleg azonban a főtiszt. papság, a megyei s városi hivatalok tek. képviselőinek, a főreal, s főelemi tanodák tek. tanártestületének őszinte, s forró köszönetet mondani kedves kötelességemnek ismerem. Sz.-Fejérvárt, 1878. jan. 18. A zircz-ciszterci rend sz. fejérvári társházának nevében Gerlach Benjamin s. k., házfőnök, s főgm. igazgató.

— **Időjárásunk változó,** míg e hét elején kemény mondhatni nagy hideg volt, e hét közepén szerdán, különösen csütörtökön enyhébb időjárás köszöntött be, s olvadás állt be a koresolyázók bánatára.

— **A helybeli kir. honvéd** és cs. kir. közös katonatisztek által ismét egy füzérke fog e hó 19-én tartani a „magyar király“ vendéglőben.

— **Hymen.** Juh Antal Ettyek község derék jegyzője a napokban vezeite oltárhoz Forster Erszike kisasszonyt városunkból. — A megkötött frigyre boldogságot kívánunk.

— **A helybeli korcsolya-egylet** helyiségében a jelzett ünnepély megtartatott, az időjárás azonban nem volt kedvező. Nem volna-e czélszerűbb az ily dolgokra fordítandó költséget más nemescezü dologra fordítani, városunkban pedig ily czél elég van, még soká keresni sem kellene.

— **Hymen.** Városunkban is jól ismert Kompolthy Tivadar egy időben lapunk munkatársa a napokban vezette oltárhoz Pesten a belvárosi plebánia templomban Lidl Riza kisasszonyt.

— **Van szerencsénk** t. cz. olvasó közönségünket az „Első magyar kertész gazdasági ügynökség Freund Adolf D.“ magkereskedésnek (Budapest, József-tér 12. sz.) lapunk mellékletében megjelent képes fő magárjegyzékére különösen figyelmeztetni. E czég renumejánál fogva a különös ajánlás nem volna ugyan szükséges, de a gazdaközönség érdekében tartjuk felemlíteni, miszerint a nevezett czég évek óta bizonyított szoliditása és csakis csira képes valódi magvak szállítása által tette üzletkörünek nagyszerű emelkedését lehetővé.

— **Az ezen hét elején** volt hideg idő alkalmával a járdákon megfagyott víz következtében keletkezett sikosság ellen felszólaltunk, hogy a rendőr hatóság a járdák behintését rendelje el. Felszólalásunk alapos volt, mert mint értesültünk még lábtörési eset is fordult elő elcsuszás miatt, az elesések pedig napi renden voltak s nem egyenként voltak magunk is tanúi. Figyelmeztettük tehát újjólág szigorubb rendszabályokra a hatóságot!

— **Szeles József** jeles színészünk jutalomjátéka csütörtökön volt, mely alkalomra szép közönség jelent meg. Az előadás a darab nehéz volta dacára is sikerült. Szeles több koszorut kapott s egy érdekes emléket tiszteletül. A jutalomjáték e sikere felett őszintén örvendünk.

— **A helybeli tóvárosi olvasókör** balrendező bizottsága mindazokat, kik tévedésből béli meghívót nem kaptak, de erre igényt tartanak a folyó évi jan. hó 19-kén tartandó táncvizgálmra meghívja s felkéri ezeket, hogy jelen meghívást rendes meghívóként tekintsek.

Fővárosi hírek.

— **Udvari gyász.** II. Viktor Emanuel olasz királyért az udvari gyász f. évi jan. 15-től kezdve 16 napon át felváltva, még pedig az első tíz napon, azaz 15-től 24-ig a mely, az utolsó hat nap alatt pedig a kisebb gyász fog viseltetni.

— **A Rudolf trónörökös** által a főváros szegényei számára adományozott 2000 forint tegnap délután és folytatólag ma délelőtt osztotta ki a főkapitányság. Az összeget 20, 10 és 5 ftros részletekben adta a rendőrség ki a szegényeknek s a dologban Thaisz ur igen lelkiismeretesen járt el. A könyöradományban részesültek nagyrésze házi szegényekből állt, kiknek nem kenyere a kéregetés.

— **Miletics felségáruházi porére** vonatkozólag az „Ellenőr“ érdekes táviratot közöl, mely a védbeszéd ideje alatt érkezett. Szerb nyelven volt fogalmazva, s Odessából e hó 13-ról keletve, „Miletics Szvetozárhoz a börtönbe“ czimvel, a következőleg hangzik: „A bilincsek lehullnak, a rabszolgaság megszűnik és ellenségeinket elviszi az ördög. Dusán utóda karddal hoznak szabadságot néked; téged pedig szerb martyr üdvözöl: Lázár v. Stojkovic, és még vagy kilencz vic. A kir. ügyészség vizsgálatásul valószínűleg közölni fogja a „szerb martyr“ ez üdvözlötlet.

— **100 vasuti tisztviselőt** bocsátottak el. A kik öt éven túl szolgáltak egy évi, azon alóliak három havi fizetést kaptak. — Vizsgálták magukat a mi elbocsátott napdíjasaink, hogy nemcsak őket érte az atyáskodás. Csak hogy 100 tisztviselő elbocsátása mellett is megy a vonat; de három napdíjas elbocsátása miatt is fenakad az ügykezelés. Jobb volna egy-két körömvá-

karó tanácsost elbocsátani, azok fizetéséből 20 napdíjas is ellehetne tartani, Bizony, bizony most is mostoha gyermek ez az igazságszolgáltatás, pedig a legjobb pénzforrás!

— **Soldosné** a népszínházról a nemzeti színházhoz szerződötetett, mint a fama beszéli, és pedig 16000 ft. évi díjért. A nemzeti színház a népszínművet ismét felveszi repertoírjába.

Országos hírek.

— **Pestmegye alispánja** a szigorú tél, felvidéki nagy havazások és a Duna erős jege miatt attól tart, hogy az 1876-iki katasztrófa, az árvíz, ismét bekövetkezhetik; ennél fogva az illető szolgabírákat felhívta, hogy siessenek már most megtenni a szükséges és kellő előintézkedéseket, melyekről mielőbb értesítsék az alispáni hivatalt. Továbbá a Duna jegének állásáról, az esetleges öszatorlódásról s általában e veszélyes jelenségekről is neki időszakonként jelentést tegyenek.

— **A képviselőház** határozatából Ghiczy Kálmán elnök következő részvétíratot küldte az olasz kamara elnökéhez: Budapest, 1878. jan. 11. Elnök ur! A magyar nemzeti gyűlés melyen meghatva azon veszteség által, mely az olasz nemzetet forrón szeretett királya váratlan halála által sujtotta, 10-én tartott ülésében egyhangulag elhatározta, hogy mely s őszintén érzett részvétét fejezi ki az olasz nemzet iránt. A ház engem bizott meg elnök ur, hogy ezen részvétét önnel tudassam. Fogadja elnök ur, kitűnő tisztelettem biztosítását. Ghiczy Kálmán, a magyar képviselőház elnöke.

— **Pest-Pilis-Solt-Kis-Kun-megye területén** vadászati-jegyekért a mult hóban csak 42 ft. folyt be. Az egész évben összesen 9169 ft. küldetett át az állampénztárba. Ha tekintjük a lefolyt harmadfél évet, a melyen át a vadászati-jegyekért havonként bejött összegek átküldetnek innen az adóhivatalba. 1875. évi aug. 1-től a jelen évig az 1876-iki május hóban folyt be a legcsekélyebb összeg, vagyis 18 ft. s legtöbb pedig az első hónapban, azaz 1875. év augusztusban, midőn a vadászati jegyekért befizettetett 5318 ft.

— **Az erdélyi mozgalom** utóhajáról a „N. Fr. Pr.“ a következőket írja: A székely felkelés számára megrendelt fegyverek és töltények lefoglalása tárgyában folytatott vizsgálat be lett fejezve. Mint vádolt Kardolinszky Ladislaus bányatulajdonos jelent meg, ki azonban szabad lábára helyeztetett. A vádiratnak azon passusa, mely a közbiztonság veszélyeztetéséről szözlött módosítást szenvedett, és csak fegyverengedély áthágásának van felülvizsgálva. A tárgyalás a bécsi lipótvárosi járásbírósg előtt f. évi február 7-én lesz megtartva, melyre Kardolinszky, ki jelenleg Lembergben van, már megidézett. A védelmet dr. Duniczki vezeti.

— **A roncsoló toroklob.** Kun-Félegyházán — mint már jelentettük, — régen dühöng a roncsoló torok-lob, és 1110 betegből már eddig mintegy 470 esett áldozatul. — Ezen borzasztó betegség a közeledekben folytán Csongrádra is átvitetett, minél fogva a csongrádi közegészségügyi bizottmány magát permánensnek nyilvánította, s legközelebbi ülésében elhatározta, hogy óvtekinetéből a nép az orvos által szerkesztendő nyomtatványban tanitassék. A lelkesek pedig a szöszékről tamtsák a népet s az orvos hívására serkentessenek az emberek, mihely e veszélyes baj mutatkozik. — Eddig még alig esett itt tíz egyén áldozatal, de észszerű az óvintézkedés.

— **Sajtópör.** N.-Szebenből írják, hogy a kir. ügyészség sajtópört indított a „Siebenbürger deutsches Tagblatt“ szerkesztője dr. Wolf Károly ellen, lázítás és izgatás czimén. Okot erre egy a nevezett lapban megjelent cikk adott, mely a szász nemzeti vagyon kezeléséről szóló belügyminiszeri rendelettel foglalkozott. Az esküdtszéki tárgyalás e hó 29-én lesz.

— **Egy szörnyeteg** anya. A lapok ez alatt a czim alatt hozták e hajmeresztő esetet „Egy vadállat anya“ nem igaz, mert még a vadállatok sem képesek ily szörnyű tetteire. Ez eset következő: Lengyelország lakó Pagan Fanni asszony 14 éves leánykáját a legborzasztóbb hidegben a falutól egynegyed órányira fekvő forráshoz küldte vízerért. A rettentő hidegben és nagy teher alatt a leánya elmermedve s kimerülve érkezett háza s mindamellett az anyja ujra a forráshoz akarta küldeni. — Az átfázott leányka kért, rimáinkodott, hogy kimélje anyja, mert nem képes megtenni; de az anya szívtelenül parancsolt. Midőn a leány határozottan megtagadta az engedelmességet, akkor felkapott egy hasábfát s a szerencsétlen leánykát addig ütötte, verte, míg ájultan össze nem rogyott, orrán, száján bugyogott a vér s meghalt. Mondjátok meg mutat-e ehhez hasonló példát az állatok országában s van-e a criminal codexekben méltó büntetés az ilyen bestiára?

— **Karók tartóssá** tételére német gazdasági lapok ajánlják a nyers földi olajt (naphta), melylyel a karó befestve igen sokáig eltart. Egy liter olaj elég 60 karóra s így az eljárás nem igen drága.

Külföldi hírek.

— Londonból írják, hogy Hornby tengernagy a Sultanis hajón Levantéba indult s több hadihajó is fogja követni.

— Rudolf trónörökös Londonban meglátogatván az „angol bankot“ mielőtt az intézetet elhagyta volna, bejegyezte nevét 5000 font sterling (50000 frt.) erejéig a császári és királyi házak családtagjai számára fentartott részvénykönyvbe.

— A spanyol király menyegzőjéhez írják: A király házassági szerződését e hó 11-én olvasták fel a nemzetgyűlésben. Az állam nem ad semmiféle nászajándékot a királynénak; de azon esetre, ha özvegyen marad 250,000 perzetas (mintegy fél millió ezüst forint) nyugdíjt biztosít neki.

— Viktor Emanuel temetésénél Ausztriát Rainer főherceg; Németországot a trónörökös; és a czárt Vexkill követ; Franciaországot Canrobert s Mac-Mahon marschal fia képviselte.

— Sarolta, a szerencsétlen mexikói császárné — mint Párisból jelentik — haladlik. A „Fremdenblatt“ szerint a császárné az utóbbi hónapok alatt többször örvényes rohamokba esett s az orvosok már régebben kilitásba helyezték a katastropha beálltát. Most erői rohamosan hanyatlanak s a halál

nemsokára megfogja menteni szörnyű szenvedéseitől. Sarolta tudvalegileg Napoleonnál kért segítyt férje Miksa számára. Midőn kérelmének sikertelenségéről meggyőződött, mely búskomorság vett rajta erőt, mely idővel örüléssé vált. Midőn M ksa Mexikóban agyonlövetett, a császárnőben már rég kihalt az ész világa.

— Gambettáról az a hír volt néhány nap előtt elterjedve Párisban, hogy a guta megütötte, de a dolog nem volt egyéb vaklármanál.

— 75 millió hozomány. Miss Rotschild Hannak, az elhunyt Rotschild Mayer báró és báróné leányának házassága Londonban Roseberry gróffal végleg meg van állapítva. A menyasszony hozománya 75 millió forint. Ő egyetlen árva leány, s elhunyt szülői összes vagyonát öröklé.

— Konstantinápoly jan. 16. Az „Agence Havas“ felemlit egy hirt, mely szerint Layard a portától felhatalmazást kért, hogy az angol hajóhad a Dardanellák szorosába vonulhasson, még mielőtt az oroszok Gallipollit megszállnák.

— Athén jan. 16. A kormány elhatározta, hogy a hadbizottságoknak szabad kezét enged; ennek következtében 600 ember átment a határon. A sajtó helyesli a kormány eljárását és a törökországi törzsróknak a forradalmat ajánlja.

— Újabb hírek szerint a fegyverszünetet csakhamar békekötés fogja követni. Ideje is volna, mert az ártatlanul kiontott vér régen boszúért kiált az égbe s átkot kér azok fejére, a kik e vértengert fakasztották.

— A népek jellemzése. A „Bien Public“ a következő érdekes adomát közli, mely tárgyalja a Krisztus holtestét veszi fel. A különböző népek arról tanácskoznak, miként jussanak a test birtokába. A magyar így szól: Vegyük el erővel az öröktől. — Az oláh közbekiált: En mást mondok, részesítsük le az öröket s míg alusznak lopjuk el a szent testet. — A szláv ekként nyilatkozik: Használjunk eselt. — A német hosszú megfontolás után ezt ajánlja: Intézzünk egy alázatos kérvényt a hatósághoz, az lesz a legjobb. — Végül a szerb így tanácsot ad: Vegyük meg pénzen, lehet, hogy később még nyereséggel eladhatjuk. B. N.

— Európa legidősebb embere Miclancic Antal 114 éves korában meghalt Triestben. 1764-ben tehát első Napoleon előtt öt évvel született.

— Hajótörés. Londoni táviratok szerint az „Alacama“ nevű gőzös Caldera közelében a délkelet-amerikai parton hajótörést szenvedett; a tiszték s az utasok mind elvesztek, csak néhány matróz menekült meg.

— A török foglyok iszonyu sorsa. Az augsburgi „Allg. Ztg.“-nak írják Fratestiből

folyó hó 6-káról: Tegnap késő este 2000 török fogoly érkezett Plevnából az innen mintegy négy kilométernyire eső Ojnak faluba 19 Réaumur fokú hidegben. A foglyok az nap 25 kilométernyi utat tettek a nélkül, hogy egész nap fedél alá jutottak vagy egy falatot ettek volna úgy, hogy 19 halt meg éhen az nap közülök, 40 pedig félholtan kellett hátrahagyni saját sorsukra bízva őket, minthogy lábaik egész térdig elfagytak. Megérkezve mindnyájan erős gyomorfájdalomról panaszkodtak, de semmi legesekelebb intézkedés nem tétetett éhségük csillapítására s a végkép kimerült emberek elvetették magukat a havon, rögtön mély álomba merülve, a melyből számosan többé nem is ébredtek fel. Fáradozásaim, hogy a helybeli bírót könyörületre bírjam, hasztalanok voltak; kijelentették, hogy ő mitsem tehet, különben egy pár száz ember elhullása a haza ellenségeiből épen nem kár. A 3-dik hadosztályból vett oláh kísérő csapat katonái a legnagyobb közönyösséggel nézték a foglyok borzasztó kínait, melyeket egyesek könyörületessége csak nagyon hiányosan volt képes enyhíteni. — Reggelre virradva, tovább hajtották a szerencsétleneket azon igéretil, hogy egy tíz kilométerre eső faluban reggeli vár reájok. B. N.

Felelős szerkesztő: Boross Mihály.
Szerkesztőtárs: Hattyuffy Dezső.

H I R D E T É S E K.

Lustig Manónál Székesfejérvárott.

10,000 meter

Vászon és Chiffon

egy kissé nedves

r. 10 kr.

Kaphatók:

LUSTIG MANÓNÁL,

Székesfejérvárott, a takarékpénztár épületében.

Vidéki megrendelések gyorsan és pontosan teljesítetnek.

A délelőttökön, hogy a nagy tolongás némileg kikerültessek, ezen áruk elárúsítása kizárólag a délutáni órákban — ugymint d. u. 2—5 óráig — történik.

Lustig Manónál Székesfejérvárott.

Lustig Manónál Székesfejérvárott.

Lustig Manónál Székesfejérvárott.

Gabona-ár január 19-én.

100 kilogramm	frt	kr	frt	kr	frt	kr
Tiszta buza	11	50	11	20	11	—
Kétszeres	9	50	9	20	9	—
Rozs	8	—	7	70	7	40
Árpa	7	40	7	30	7	20
Zab	7	—	6	80	6	60
Kukoricza	6	20	6	10	6	—

Klökner Péter könyvkereskedése bizományában ép most jelent meg s kapható:

EMLÉKKÖNYV
a székesfejérvári püspökség százados ünnepére.
1777—1877.
Közrebesztették:
Károly Janos és Nyirák Sándor egyházmegyei lelkészek.
Ára 2 frt.

E jelesen szerkesztett mű, mely püspököknek történetéből sok rendkívül érdekes adatot tartalmaz és még Székesfejérvár történetét is historiai pontossággal közli, így megyénk és városunk közönségére is e jeles történelmi munka kétszeres érdekel bir.

Vidéki megrendelések pontosan eszközölteknek.

A esa községben egy ház bolt-tal, 3 szobával, konyha, két kamra, istállóval, téres és fakkal beültetett udvarral, kut és pinczével egyetemben jövő 1878. april hó 24-dikétől kezdve bérbé adandó. Bővebb felvilágosítást a községjegyzői hivatalban nyerhetni.

A birodalom első orvosi testületei által megvizsgált és kitünő használhatósága miatt engedélyezett

köszvény-vászon
köszvény, csúsz, (tagszagatások, keresztoson-fájás) orbáncz, mindennemű gőresök ellen a kezekben s lábokban és különösen ér- és tagdaganatok, ficzapatások és oldalzsúrosok ellen első **gyors** és **biztos** gyógyszer gyanánt használható.

Használati utasítással ellátott csomagokban ára 1 frt. 5 kr., kettőzött minőségű súlyosabb bajokra 2 frt 10 kr.

Dr. Hufeland hírneves orvos ezt mondja orvosi művében. Két baj létezik, mely ellen az orvosi tudomány hasztalan látszik keresni a gyógyszert: a **fejköszvény** és a **podagra**; ez a gyógyszer a fentelbi köszvény-vászon alkalmazása által fel van találva. Ugyazintén a hírneves **párisi általános sebtapaszt** bármennemű sebek, genyenedések és daganatok, fagysebek és tyukszemek ellen. — Egy tégely használati utasítással együtt 35 kr.

Kapható Székesfejérvárott
DIEBALLA GYÖRGY
gyógyszertárban.

Pusztá-Felső-Töbörzsókra
egy tanító
kerestetik.
Ertekezhetni hóvben ugyanott.
Posta: Sárkeresztur.

Nagyon fontos
tüdőbetegeknek és idült köhögésben szenvedőknek.

Az eddigelő egyedüli, legjobbnak bizonyult, és a tüdőgümösödés mindannyi képződési fokán, széldeg, hörgés, malacs légesőhurut, idült hurut stbnél meglepő eredményt tüntet föl.

Dr. Miller mohnővénnyedve.

Számtalan köszöntőirat bizonyítja a meglepő eredményt és fölgógyulást Eredeti tégelyekben gyermekek és megnőték részére, tégelyenkint **50 kr.**

Dr. MILLER önbalsama
GÖRCSÖK ellen.

Törvényes vegytani elemzés szerint Bécsben 1868-ban megvizsgáltott, számos orvos és minden rangu és rendű felidült betegek által mint a legjobb szer ajánlatik gyomorgrűres ellen, a legrovidebb idő alatt eltávolit gyomorhajit, böfögést, gyomor-, mell-, és szivgőrcsöket. Egy nagy palack ára használati utasítással **1 frt. 50 kr.**, 1 kis palack **50 kr.**

Eredetiben kapható: Székesfejérvárott Pinkász Zsigmond keresk. Gyórott Sztanik István és Pactigam keresked. Budapestben Édeskuty L. udvari ásványviz-raktárnoknál.

Árverési hirdetés.

A néhai Szöke Dániel-féle hagyatékú csódtőmeg választmányának utasítása folytán van szerencsém ezennel közhírré tenni, hogy a csódtőmeghez tartozó butorok, konyhaszerek és edények **foljó 1878. évi január hó 24-kén d. e. 9 órakor** K. Nyéken a helyszinén árverés útján el fognak adatni.

Kelt Székesfejérvárott, 1878-dik évi január hó 17-én.

Vértessy József,
ügyvéd, tömeggondnok.

100 forint
és még több, havi mellékkereset ajánlatik egy elismert hitelű háznál: ügynökök tanítók, magányzók és nyugalmazott egyéneknek a vidékről. — Német nyelven irt ajánlatokat **A. B. C. Nr. 241 Chiffre** alatt **G. L. Danbe & Comp.** hirdetési-irodája Bécsben I. Singerstrasse Nr 8. közvetíti.